

TDK HÍRADÓ

1. évfolyam 3. szám

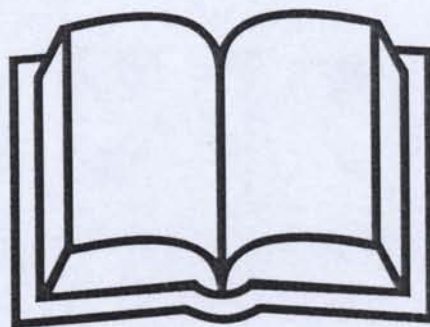
2001. június

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Magyar Állam- és Jostörténeti Tanszék Tudományos Diákközének folyóirata

Magyar
állam- és
jogtörténeti
tdk

Színház kritika
Köszönés
Borítólajozás
Film: SZENT KORONA
Erdély
Múltidéző
Tanzári arcképek
Erdély és a miniatűr-nyelvtanítás

A XXI. század írói

Van valahol egy több millió oldalas könyv, a címe: A Világmindenség története. Ennek a könyvnek a néhány milliódik lapján kezdődik egy rövidke fejezet, amely egy kicsi, kékeszöld, két végén enyhén lapított golyóról szól, amely ismeretlen és kifürkészhetetlen idők óta rója égi útját egy hatalmas, izzó tűzgömb körül. Ezt a kékeszöld, jelentéktelen golyócskát egy érdekes organizmus kerítette hatalmába az elmúlt néhány ezer évben, amelynek a neve Emberiség, vagy ha úgy tetszik: az Ember. Ennek a rejtélyes, testiszellemi-lelki lénynek a különös ismertető jegye, hogy zseniálisabbnak képzele magát minden más teremtménynél. Csak végtelenül és rapszodikusán képes gondolkodni, vagy a világmegváltó gondolatok, vagy a hétköznapi apróságok érdeklik. Azt hiszi, hogy élen jár a világmegváltó gondolatok konstruálásában, csak azért, mert egy örökké kócos, Einstein nevű fickó azt állította, hogy minden relatív, és mert néhány megszállott feltalálta a mobiltelefont és a mélyhűtött pizzát. Igaza volt Douglas Adamsnek, amikor azt állította az Emberről, hogy a kvarcórát még mindig zseniális találmánynak tartja.

Azonban a világmegváltó gondolatok konstruálása közben a hétköznapi apróságok valahogy háttérbe szorultak. Ugyanolyan régen próbálták megfejteni leghétköznapiabb érzéseiket, mint megalkotni a Nagy Gondolatokat. Ám hiába sikerült a mobil és a mélyhűtött pizza, amikor olyan – minden egyes Emberhez közel álló – témák kerültek szóba, mint a szerelem, a boldogság, a hit, a szépség vagy a művészet, akkor bizony ez a magát oly zseniálisnak tartó lény csúfos kudarcot vallott. Emberek ezrei haltak meg, mert nem tudtak megegyezni a Hit mibenlétéről, alkotások milliói semmisültek meg a Művészet oltárán. És az Embernek eszébe sem jutott megkérdőjelezni saját zsenialitását.

Nos, eme rövidke – talán túlzottan cinikusnak tűnő – bevezetést egy beszélgetés ihlette. Azt hiszem az ihlet egyike azoknak a dolgoknak, amellyel sokan találkozunk, de senki nem tudja megmagyarázni, honnan is származik. Ezért méltán foglalhatja el helyét azon „hétköznapi apróságok” között, amelyek – kézzelfogható magyarázat nem lévén rájuk – az Ember vesztésglistájára kerültek.

Tehát, egyik ismerősöm, aki mellel maga is irodalommal foglalkozik és maga is ír néhanapján, felvetette, hogy mi is az értelme az írásnak. A társaságban rövid időn belül parázs vita kerekedett. Noha úgy érzem, szerencsém van, mert kis csapatom minden reményemet túlszárnyaló aktivitást mutat az újság készítése során, (ennek ékes bizonyítéka a mostani húsz oldal a már megszokott tizenhat helyett,) azért ennek a vitának szeretném néhány részletét megosztani veletek.

A társaság alapvetően két csoportra oszlott. Egyrészt voltak azok, akik a vers, regény, novella, újságcikk és bármilyen egyéb mű megírását pusztán pénzkeresetnek tekintették. „Ez is csak egy munka, – érveltek – olyan, mint a tanítás vagy az újsághordás.” A másik oldalon azok álltak, akik ennél többet láttak az írásban. Azt mondták, hogy ezt csak akkor lehet igényesen művelni, ha az ember belső elhivatottságot érez. És itt került szóba az ihlet. Az első eset nyilván maga után vonja, hogy az íráshoz nem kell ihlet. Hiszen ha bárki meg

tudja tenni, hogy ír erről-arról, akkor ehhez nem kell semmi különleges spiritusz. Emberünk leül, és rövid idő alatt kanyarít egy – jó esetben érdekes – írást, amit mások szívesen olvasnak. A művelet nyilván tanulható, tehát ha nincs jobb ötlet, elmegyünk az íróiskolába. A második eset ennél egy hangyányit bonyolultabb. Mert ha valaki szeretne valami egyedi, különleges vonást adni írásainak, akkor bizony várnia kell. Mégpedig arra a megmagyarázhatatlan, megragadhatatlan pillanatra, amikor egyszer csak azt érzi: megvan! Abban a varázslatos percben úgy érzi, valami megmozdult benne. Úgy érzi, most megérintette a múzsa, és ettől kezdve csak le kell ülnie, és engedelmeskedni ennek a varázslatos akaratnak, amely a kezét vezeti.

Nem hinném, hogy igazságot lehetne tenni. Nyilván mindkét megközelítés túlzó. Az első túl prózai, kétlem, hogy elegendő magyarázatot jelent olyasvalakinek, aki még hisz a művészet különleges, teremtő erejében. A második túl idealisztikus, elrugaszkozik a valóságtól, emiatt szentimentálissá válik, és misztikus ködbe burkolja az írást. Az létminimum alsó határán élő író (vagy tágítsuk a kört: művész) valószínűleg kevéssé foglalkozik az írás felsőbbrendű céljaival. Ezzel nem szeretnék hamis képet sugallni. Nem azt állítom, hogy mindenki, aki – akár hirtelen ötlettől vezérelve, akár hosszas gondolkodás után – úgy dönt, írni fog, ezt pusztán a művészetért önmagáért teszi, és azt sem, hogy csupán pénzt szeretne keresni. Csak arra szeretnék rávilágítani, hogy szerintem az írás egyéni dolog. Kinek-kinek magának kell eldöntenie, miért szeretne írni. Tulajdonképpen mindegy, hogy csupán szórakozásnak, kedvtelésnek tekinti, vagy hivatásnak, ami biztosítja a megélhetést. Nem az számít, mennyit gondolkodik valaki a témán, milyen a hozzá közel álló stílus. Minden esetben lehet igényesen írni. A lényeg: a mondanivaló. Úgy vélem, ami leginkább elronthat egy írást, az a tartalmatlanság. A tartalom lehet a Nagy Gondolatok közül kiválasztott téma, lehet hétköznapi apróság, vagy jelentéktelen semmiség is. A fontos az, hogy a papírra vetett gondolatnak legyen információértéke mások, elsősorban a várható olvasók számára. Ha ez megvan már csak egy utolsó lépést kell megtenni: bátran le kell írni a gondolatainkat. Na persze az nem árt, ha valakinek eredeti a stílusa, jó a humora (vagy a drámai érzéke – tartalomtól függően), netán még helyesen is tud írni. Ezek azonban könnyebben tanulhatók, mint az a bátorság, ami az őszinte gondolatok leírásához szükséges.

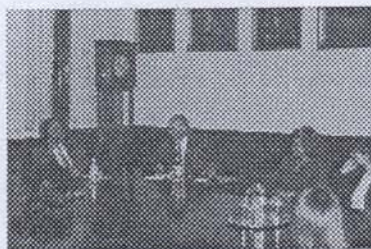
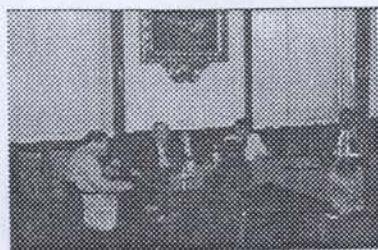
Mindettől függetlenül nem lesz mindenki jó író. Én hiszek abban, hogy kell némi tehetség és létezik az ihlet. Ám nem kell feltétlenül úgy belefogni, hogy „belőlem lesz a földkerekség legjobb írója”. Jó írni magáért az írásért is.

A beszélgetésnek dióhéjban ennyi volt a lényege. Ezek után úgy döntöttem, hogy ebben a számban szabad teret engedek azoknak, akiknek van egyéni ötletük. Így most nemcsak a tanszéken és a TDK-n történt eseményekről olvashattok, hanem mindarról, amit ti szeretettek volna papírra vetni. Szerintem az eredmény önmagáért beszél. Sok jó munka született.

Ezzel a számmal egy időre búcsúzik a TDK Híradó. Nyáron ugye szünet van, mindenki gyűjti élményeit. Összel remélem ugyanezzel a lelkes csapattal, és új tagokkal láthatunk neki újra a munkának. Köszönöm az eddigi munkátokat, remélem örömtök telt benne, és szívesen olvastátok a TDK Híradót! A vizsgaidőszak hátralévő részére sok sikert és mindenkinek nagyon vidám, napfényes nyarat kíván

a szerkesztő

Szilágyi Viktória: Történet egy „Kerekasztalról”

Ez a történet úgy is kezdődhetne, hogy egyszer volt, hol nem volt... Szóval volt egyszer, valamikor a huszonegyedik század elején három demonstrátor az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. Egyikük a Magyar Állam- és Jegtörténeti Tanszéken, másikuk a Jogszociológia Tanszéken, a harmadik pedig az Alkotmányjog Tanszéken múlatta idejét. Szép és vidám napjaikat azonban egyszer megzavarta egy zseniális ötlet. Éppen egy unalmas szemináriumon ültek, amikor egyikük így kiáltott fel: „Miért nem szervezünk egy kerekasztal beszélgetést?” A másik két lány (mert három lányról van szó, ha csapongó kis sztorimból ez még nem derült ki) először döbbenten nézett rá, majd ahogy múltak a másodpercek, kezdtek felfogni a terv zseniális voltát. Néhány perc alatt megvolt a négy név: Dr. Niederhauser Emil, akadémikus, prof. Emeritus, Dr. Boros László, az ELTE rektorhelyettese, tanszékvezető egyetemi docens, Dr. Kukorelli István, alkotmánybíró, egyetemi tanár és Dr. Mezey Barna, dékán, tanszékvezető egyetemi tanár. Némi kutatómunka után sikerült megszerezni minden telefonszámot, és persze mindenki örömmel vállalta a beszélgetést. A munka tökéletes összhangban folyt, így sikerült egy érdekesítő beszélgetést szervezni. Záporoztak a kérdések, és mindenki elégedetten mehetett haza, hasznos információk birtokában a kelet-közép európai államok peremproblémáiról.

Nos, a fenti kis történet nagy része fikció. A kerekasztal beszélgetés azonban annyira jó volt, hogy mindez igaz is lehetne. Tény: a három demonstrátor kitűnő munkát végzett. Tény: a négy név önmagában is garanciája lehet egy színvonalas beszélgetésnek. Azonban az események korántsem zajlottak zökkenőmentesen. Egyáltalán nem egyszerű olyan időpontot találni, amikor négy ennyire elfoglalt ember egyszerre ráér. Mondhatni majdnem lehetetlen. A beszélgetés sem megy csak úgy magától, valakinek koordinálnia kell. És persze az sem volt kis teljesítmény, hogy a sokszor passzív hallgatóság most nemcsak magas részvételi arányával (tele volt a Kari Tanácsterem), hanem színvonalas kérdésekkel is „emelte az est fényét”. Úgy gondolom senki nem jött zavarba, tényleg párbeszéd alakult ki a teremben, amely szinte szakmai vitává is vált.

Hogy a terem talán nem a legalkalmasabb egy kerekasztal beszélgetéshez? Hogy talán a kérdések egy kicsit döcögve indultak? Szerintem ez nem igazán fontos. Ennél sokkal lényegesebb kérdés, hogy mi is ennek a célja? A közterek persze most is segítenek: tapasztalatokat szerezhetünk, megismerhetünk több nézőpontot... Szerintem viszont a kommunikáció a legfontosabb. Manapság az emberek nehezen mondják el a véleményüket nyilvánosan. Főleg olyan kérdésekről nem nyilatkoznak szívesen, amelyek aktuális politikai kérdéseket is érintenek, ilyenkor mindig nagyon óvatosan fogalmaznak, vagy egyszerűen nincs véleményük, mert az a legkényelmesebb megoldás. A kelet-közép európai államok peremproblémái pedig egy nagyon aktuális, erősen politikai színezetű kérdést is fölvetnek: az Európai Unióhoz való csatlakozás kérdését. Sok találgatás és jóslás látott napvilágot az elmúlt hónapokban. Mikor lesz, hogyan lesz és főképp milyen lesz? Számomra fontos volt, hogy a négy – más-más szakterületen tevékenykedő – meghívott vendég nyíltan beszélt akár kényes, nehezen megragadható kérdésekről is, méghozzá anélkül, hogy ízetlen, politikától csöpögő vitákba bocsátkoztak volna. Tisztán szakmai szempontból próbálták értékelni a kialakult, kissé talán kaotikus helyzetet, és ebben partnernek tekintették az ott ülő hallgatóságot.

Nos, állítólag ez a beszélgetés csak a kezdete valaminek. Ha sikerül rendszeresen megszervezni egy-egy ilyen beszélgetést, az mindenképpen ígéretes vállalkozás lesz. Várjuk a folytatást...

A büntetőjog és a büntetés-végrehajtás

Az első éves joghallgatók még nem tudják, valójában mi is az a jog. A középiskolai tanulmányok mellett az amerikai akciófilmek, sorozatok (Ally McBeal) adnak valamiféle adalékot. Emiatt elsősorban a büntetőjog területe tűnik számunkra vonzóknak. Ez a fakultatív óra pedig kitűnő lehetőség arra, hogy akit a bíróság, az ügyészség, a börtönügy érdekel, megismerhesse a valós magyar helyzetet, s nemcsak elméletben. A bírónő ugyanis megmutatta az órán elmondottakat a valóságban is.

Részt vehettünk a Legfelsőbb bíróság egy tárgyalásán, ahol egy másodfokon tárgyalt ügy ítélet-hirdetését is meghallgattuk. Látogatást tettünk a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, és megnézhettük az előzetesben lévő celláit. Az intézetben nemcsak férfiak, hanem nők is tartózkodnak. Bemehettünk abba a különlegesen biztonságos zárkába, ahol több mint egy évig Ambrus Attila volt bezárva. De rajta kívül más híresség is van ott – többek között Tasnádi Péter, „Kisbandi”.

A Kozma utcai Budapesti Fegyház és Börtön épületében is tettünk egy kirándulást. A „túra” alatt a kilenc hektáron elterülő intézmény sok-sok részét megnéztük. 140-150%-os telítettséggel 1600-1700 elítélt tölti szabadságvesztés-büntetését. Itt végezték ki Nagy Imrét, s itt raboskodott Göncz Árpád. Jártunk a gumiszobában, az enyhébb végrehajtási szabályok alá esők celláiban is, amelyek rendkívül otthonos szobák, tele virágokkal. Láttuk a napi egyórás szabad levegőn tartózkodó elítélteket, a védelmi rendszert. A Kozma utcában lehetőség van általános iskolai, középiskolai tanulmányok folytatására. Egy főiskolát, teológiát végző is található a rabok között. A könyvtári könyvek közül a jogszabály-gyűjtemények a legolvasottabbak. De megismerhettük a nehézségeket is: kevés a fegyőr, alapos felújításra szorulna az épület.

Remélem kedvet hoztam azoknak, akik még nem ismerték ezt a fakultációt. Az elmélet és a gyakorlat oldaláról is megfelelő alapokat biztosít. Én mindenesetre jó élményekkel zárom le ezt az órát.

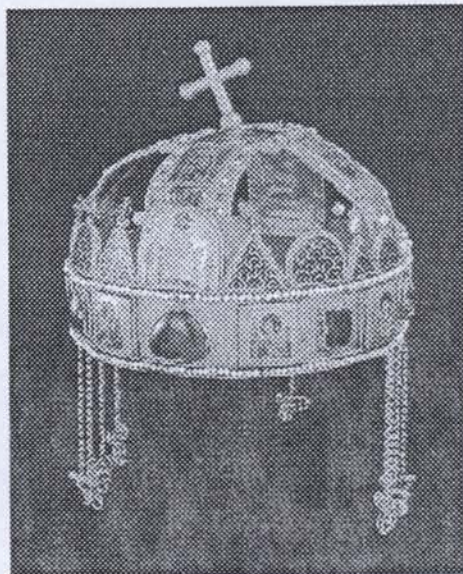
A vizsgaidőszak utáni első héten új fakultációkat kellett választanunk, és mivel az első szemeszterben is érdekes kollégiumokat szervezett a Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék (Zinner tanár úr, Horváth Attila tanár úr), most is oda vezetett első utunk. Füzessyné Maglics Timea Büntető- és büntetés-végrehajtás című fakultatívja főleg a büntetőjog iránt érdeklődők fantáziáját korbácsolta fel, és nem tévedtünk! Számos vendégünk volt már, pl. egy ügyész, és a bírónőtől is rengeteg szakmabeli érdekességet hallhattunk. De mivel gyakorlatias és szerintem szigorú ember, a valóságot is megmutatta nekünk. Először az Árpád hídnál lévő BRFK épületben jártunk, ahová csak a névsor alapján, rendőri felügyelet mellett engedtek be. Benn további szigorú szabályokat kellett betartanunk, de nagyon élveztük. Talán a legnagyobb élményt a házasságvizsgálóval történt közelebbi megismerkedés hagyta bennünk. A hölgytől megtudhattuk, hogy nagyon kevesen értenek ma Magyarországon e műszer kezeléséhez, és mivel nagyon költséges, kevés van belőle kis hazánkban. Jól alkalmazható sok gyanúsított közül a legvalószínűbbek kiszűrésére. Tetszett a látogatás, de azt hiszem, nem szeretnék itt dolgozni.

Egy következő fakultáció alkalmával a Legfelsőbb Bíróságra látogattunk el, a XII. kerületbe. Itt is szigorú ellenőrzésen estünk át, ami kb. fél órát vett igénybe. Egy kicsi tárgyalóban voltunk, harmincan alig fértünk be. Fogalmazó segítette a bíróság munkáját, irigykedtünk is rá egy kicsit. Két grúz állampolgár ügyét tárgyalták, akik még 1996-ban követtek el löfegyverrel való visszaélést, hivatalos személy elleni erőszakot és életveszélyt okozó súlyos testi sértést. Kirendelt tolmács segítette a bíróságot, aki nem az alkalomhoz illő öltözékben jelent meg. Ez többünknek is szemet szúrt. Az ügyet első fokon már tárgyalták, azután került ide. Egy évet enyhítettek, mert az egyik vádpont megdőlt. Háromszor ült össze a bíróság tanácskozni, mindannyiszor el kellett hagynunk a termet. A védő kirendelt volt, de nagyon felkészült, lelkiismeretes férfi.

A következő alkalommal a Nagy Ignác utcai börtönbe látogattunk el, ahol már nagyon pontosan regisztráltak bennünket. Ha érdekli a kedves olvasót, elmesélem a börtönlátogatás élményeit a következő számban.

Kánya Gergely:

A mi mozink: Sacra Corona

A TDK három tagjának abban a megtiszteltetésben volt része, hogy díszbemutatón nézhettem meg a Szent Koronáról szóló filmet. Nem mintha valamilyen hazafias cselekedettel érdemelték volna ki a tiszteletjegyet, csupán jó időben voltak jó helyen, a jegyek pedig úgymond az ölükbe pottyantak. Azt, hogy ez a jegypottyantós hely merre is van nem árulom el, álljon csak ki mindenki a szabad ég alá és lesse a troposzférát. A mai rohanó világ rohanó nagyvárosainak rohanó lakói úgyis olyan ritkán állnak meg csak mondjuk két pillantást vetni az égre. Pedig amilyen egyszerűnek hangzik az egész, pont olyan jó a lélektani hatása. Ráadásul a módszer is könnyen megtanulható. Úgy kell nézni, mint a moziban, csak az ilyen nézéshez nem kell szék, vászon meg vetítés. Ami pedig a mozi illeti – tulajdonképp most arról írok.

Szóval a vetítés hétfő délután volt a Honvédelmi Minisztérium Stefánia úti kulturális objektumában, azonban a militáris helyszín ellenére három hősünk csak egyetlen egyenruhás embert láthatott, aki épp ott ült mellettem, ugyanis az egyik hős Szilágyi Viki, szerkesztőnk, a másik Szalai Kata, tudományos munkatársunk, a harmadik pedig ezen cikk írója. Azonban hősiesen bevallom, nem tudtam biztosan megállapítani, hogy az egyenruha melyik karhatalmi egységhez tartozhat. Úgy tippelem, az úr talán még Horthy Miklós tankörtársa lehetett a fiumei akadémián.

A film előtt Koltay Gábor rendező mesélt a film elkészítéséről és többször köszönetet mondott Goór-Nagy Máriának, mert az ő színi tanodájából kölcsönözte a két főszereplőt, Szarvas Attilát és Horkay Pétert, akik szintén szóltak a nézőkhöz és „Marihoz”. Érdekes volt úgy nézni meg a filmet, hogy előtte a készítő meséltek róla, mert így elve egy közelebbi pozícióból lehetett megkezdeni a műhöz való közelítést. Az én kiindulási pontom Szarvas Attila, a csendesebbnek, visszafogottabbnak tűnő főszereplő egyik mondata volt, mely szerint reméli, hogy érezhetően ki fog sugározni a nézők felé az a szeretet, amellyel minden jelenetet igyekeztek megtölteni. Valószínűleg ennek a rózsaszín szemüvegnek is köszönhető, hogy számomra elsikkadtak azok a filmes melléfogások, amikre már előzőleg felkészítettem magam.

Dramaturgiai felkészültségem aszimptotikus viszonyban áll az $Y=0$ -val (ahol az Y a dramaturgYai felkészültség mérőszáma), de valahogy úgy tűnt, mintha sok mindent akartak volna elmondani rövid idő alatt, ez azonban nem sikerült, mert szerintem keveset mondott el a film elég hosszú játékidőben. A cselekmény egyes elemeire

megpróbálták a témához méltóan nagy súlyt fektetni, aminek az lett az eredménye, hogy háromnegyed óra elteltével, amikor az ígéretes ritmusú indítás kifulladás, a szép hosszan kitartott monumentális jelenetek kezdtek nehézkessé válni. A tömegjeleneteknél ismét fellépett az „úgy kéne látszania, mintha sokan lennének, de sajnos kevesen vagyunk”-szindróma, ezt azonban, ismerve a magyar filmkészítés anyagi helyzetét és a fogyóban lévő magyarság problémáját, ne írjuk be fekete pontként Koltay Gábor üzenőfüzetébe. Volt két csatajelenet is, elsőként Géza király + László & Géza hercegek kontra besenyők, majd a hercegek a király és csapata ellen. Az igyekezet itt is érződött, de az öldöklés egy kissé hosszadalmasra sikerült. Újat pedig mit mutathattak volna nekünk, boncoláson edzett TDK-soknak?

A számítógépes animáció új motívum a magyar történelmifilm-készítésben. Kezdetleges volta ellenére is jól esett látni, hogy mi, magyarok tudunk ilyet is.

Sőt, még főszereplőt találni sem kell egészen Olaszországig menni, mert Szarvas László „baltás” herceghez nagyon jól illett a szerep. Aki pedig csupán Franco Nero szép kék szeméért készül megnézni a filmet (bár gondolom, a TDK soraiban kevés az ilyen), annak inkább a 'Keoma' című olasz veszternt ajánlanám, mert a magyar történelemből bizony csak három plusz öt perc dukált Fekete Ferencnek.

Igaz, úgy spekulálván, hogy nyáron már úgyis leadják az M1-en, én nem terveztem, hogy moziban nézem meg, de mégis azt mondom, hogy ez nemzeti ügy, tehát minden valamirevaló magyar (jogtörténeti tanszéki, egyetemi) polgárnak illik rászánni x Ft-ot, meg 115 percet az életéből. A Szent Korona mégiscsak szentkorona, akárhol is lakjon. Bennünk kell, hogy éljen az eszméje. Ez a film pedig a középső 100 percben akármennyire is megfélekedezik róla, mégiscsak a címszereplőről szól.

Summázva a tapasztalatokat, kezd ívelni a fejlődési görbe, mely a 'Honfoglalás' által kijelölt origóból kiindulva ezen filmen áthaladva tervezi önmaga évenkénti meghosszabbítását egy-egy magyar történelmi témájú opus által. Reménytelen jövő víziója ez, pláne, ha a szemünk előtt lebeg az a rémkép, hogy ugyanabból az állami támogatásból készíthetnénk (latin-) amerikai stílusú akció- vagy szappansorozatokat. „Panem et series!”, az kell a népnek!

Én egy közgáz szemináriumot áldoztam a filmre – megérte, a film pergőbb volt.

Ráment egy latinom is – sebjaj, azzal is kb. fej-fej mellett vannak.

Végkifejlet: három hősünk lóhalálában, egy ficánkoló hetes buszt megülve még a hatórás TDK-ra is odaért. Kár is lett volna elkésni, mert biztos nem maradt volna a csokitortából.

(Egy éves a Kriszta-féle TDK

BRAVÓ KRISZTA, KÖSZÖNJÜK!)

Tanszéki portrék

Balogh Boglárka
Gyökös Melinda:

Interjú Horváth Attilával

— Hogyan került az egyetemre és lett tagja a Tudományos Diákkörnek?

— Eredetileg történelemtanár akartam lenni, de a szüleim akaratát is tiszteletben tartva egy kompromisszumos megoldásként végül is a jogi egyetemre felvételiztem. Emellett a bölcsészkar történelem szakos hallgatója is voltam. Ahogy egyetemre kezdtem járni, rádöbentem, hogy milyen keveset is tudok a jogról és a történelemről. Elhatároztam, hogy komolyabban kezdek foglalkozni a jogtörténettel. Ennek első eredménye lett a Széchenyi jogi munkásságáról szóló évfolyamdolgozatom. Amikor elkészültem vele, megkerestem Révész T. Mihály tanár urat, aki akkor a Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék vezetője volt. Ő azt javasolta, hogy lépjek be a Tudományos Diákkörbe. Megfogadtam a tanácsát, és aktív tagja lettem a TDK-nak. Akkoriban a TDK inkább kampány jellegű mozgalom volt, egy-egy nagyobb szabású programra tömegek jöttek el (előfordult, hogy tele volt a VIII-as tanterem), de igazából hiányzott a szilárd mag. Meghívtuk például

az István, a király című rockopera szereplőit, utazást szerveztünk Erdélybe.

— Hogyan döntötte el, hogy az egyetemen marad tanítani?

— Széchenyi szellemében - akit nagyon tisztelek - számomra a tanítás a lehető legjobb vállalkozás. Mint már említettem, eredetileg is történelemtanár akartam lenni. Ez annyiban módosult, hogy így jogtörténetet tanítok. A jogtörténész sajátos szempontból látja a világot. Tendenciákat, törvényszerűségeket figyel meg, míg a történész inkább az egyedi eseményekre, érdekességekre koncentrál.

— Ön nemcsak a mi egyetemünkön, hanem a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen is tanít. Ez hogyan alakult?

— Zlinszky professzor úr szobájában nyáron összeültünk néhányan, és elhatároztuk, hogy alapítunk egy egyetemet. Így indult a Pázmány 1995-ben, amelynek egyik alapító tagja lettem. Fantasztikus a semmiből létrehozni valamit, ezen kívül számos önálló elképzelésem, ötletem megvalósítására kaptam lehetőséget Zlinszky profesz-

szor úrtól, aki minden újdonságra nyitott volt. Nagy kihívás volt például olyan szokatlan problémákat megoldani, mint az első gólyatábor megszerzése, amely a felsőbb évesek hiányában az én feladatomban lett. Még a DJ is én voltam. Így persze a diákokhoz is sokkal közelebb kerülhettem, akik azóta gyakran megkeresnek problémáikkal, és bizalommal fordulnak hozzám.

— Mi a kedvenc témája, illetve mivel foglalkozott eddig a legtöbbet szakmai téren?

— Fő kutatási területem a kereskedelmi jog, illetve a részvénytársasági jog története. Sokat foglalkozom ezen kívül a szocialista korszak jogtörténetével, valamint a nemzetiségi kérdés történetével, amelyek diákéveim alatt tiltott témának számítottak. A kisebbségek és diktatúrák kérdése, Trianon okai és következményei, a koncepciók perke: ezek azok a témák, amelyekből alternatív és fakultatív előadásaimat is összeállítottam.

— Mivel tölti a szabadidejét?

— Színház, mozi, opera, könyvek. Szenvedélyem az olvasás, mindig van nálam egy könyv, bárhová is megyek. Sohasem lehet tudni, mikor lesz öt perc szünetem. Azt szoktam mondani, hogy előadóként a mi feladatunk az, hogy mindent elolvassunk, amit a hallgatónak kellene, és elmondjuk nekik az élményeinket. Másik nagy hobbim a vitorlázás. 12-13 éves koromban a Velencei tónál nyaraltunk. Akkor fertőzöttem meg. Azóta már az olimpiai hajóosztályban versenyzem. Szeretem, és mindig várom a nyarakat, amikor a baráti társasággal kihajózunk a Balatonra, és a tó közepén úszunk, vízilabdázunk.

— Milyen gyakran kell edzeni?

— Igazából ez a sport nem igényel állandó edzést, persze azt rossz látni, hogy mások egy-egy verseny alkalmával mennyivel jobban teljesítenek és bírják fizikailag. Egy nemzetközi ver-

senyen történt: akkora vihar volt, hogy már a figyelmeztetőrakétákat is fellőttek és mindenkinek el kellett hagynia a fürdőhelyet. Iszonyatos szél, eső, hatalmas hullámok — így indult a verseny, amely egyben a legrosszabb és legnehezebb verseny is volt életemben. A szélviharban alig tudtam a hajót kormányozni, a vitorla össze-vissza lengedett, s annyira felemészítette energiáimat a küzdelem, hogy amikor a célnak kijelölt Tihany-félszigethez értem már teljesen ki voltam merülve. Ott tudtam meg, hogy csak Füreden lehet kikötni. Alig álltam a lábamon, és tovább kellett mennem! Már azt hittem sosem lesz vége, mikor végre elértem a füredi partot. Valahogy kíváncsurogtam a vízből, és ott helyben elterültem a homokon. Egy pillanatra még felnéztem, és láttam, hogy a belga versenyző átöltözve, fitten-frissen elköcög mellettem. Neki nem volt elég megerőltető a verseny! Neki természetes versenyközege volt az, amelyben én a túlélésért harcoltam.

— Milyen embernek tartja magát, és mi az, amiben megváltozna?

— Nem jó az, ha valaki saját magát próbálja meghatározni, hiszen olyan elnézőek tudunk lenni, hogy minden hibánkra találunk mentséget. Ítélek meg inkább mások, hogy milyen is valójában az ember. Hiába kedves és jó valaki általában, az igazi jellem a rendkívüli helyzetekben mutatkozik meg. Például a katonaságnál egy 30 km-es gyalogtúra alkalmával ki az, aki rátapos a másokra, hogy előbb jusson fel a hegyre, és ki az, aki a leggyengébbtől átveszi a hátizsákot, pedig már ő is alig vonszolja magát.

— Volt valamilyen meghatározó élménye a múltban?

— Mondhatni átlagos gyerek voltam. A gimnázium 4. évében azonban összetűzésbe kerültem a biológia tanárnőmmel. Megtudta, hogy én vitorlázom, és, hogy vigyem el egy alkalommal. Ahogy lenni szokott, viccelve

mondogattam a társaimnak, hogy persze, majd ha a tó közepén leszünk, én behajtom a vízbe, és ahányszor kidugja a fejét levegőt venni, a lapáttal odavágok. Ez valahogy a fülé-be jutott, és onnantól kezdődtek a durva dolgok. Volt, hogy óra elején elküldött a szertárba egy akváriummal, és mikor visszaértem, közölte, hogy beírt igazolatlan hiányzónak. Végül az egész tanári kar, még az osztályfőnököm is ellenem fordult. Minden eszközzel gátoltak abban, hogy sikeres érettségít tegyek. Egyedül a kémia tanárom állt ki mellettem. Adott nekem egy Kis herceg kötetet, benne a fényképemmel, és azt mondta, tudja, hogy igazságtalanság történt velem, de azért csak koncentráljak a felvételire. Ezt a gesztust soha nem felejttem el. Sok év elteltével aztán találkoztam itt az ELTE-n a volt osztályfőnökömmel. Mondta, hogy a fia itt készül továbbtanulni, és meglepetten érdeklődött, hogy én mit keresek itt. „Én csak itt tanítok” - válaszoltam. Ez azt hiszem, igazi elégtétel volt.

— Mik a terve a jövőre nézve?

— Monográfiát írok a magánjog történetéről, amely már 99%-ban kész is van. Szeretnék továbbá mindazon témákról is írni, amelyekről már szó volt az egyik kérdés kapcsán: a rész-

vénytársasági jogról, a szocializmus alkotmánytörténetéről. Magánemberként szeretném a házunkat lassan rendbe hozatni, aztán a kertet, nyaralót, hát hasonlók...

Villámkérdések

◆ ***Kedvenc étele:***

bécsi szelet hasáburgonyával, csülök Pékné módra

◆ ***Hely, ahova vágyik:***

hosszabb vitorlásút a csendes-óceáni szigetvilágba

◆ ***Kedvenc írója, könyve:***

magyar, lengyel írók, történelmi regények

◆ ***Kedvenc zenéje:***

minden jó zene: rock, XIX. századi zeneszerzők: Verdi, Mozart, Beethoven, különösen Liszt

◆ ***Káros szenvedélye:***

nincs

◆ ***Ami nagyon felidegesíti:***

a primitívség, ha valaki igénytelen önmagával szemben

(Kedves Olvasók!

Többen kérdezték, honnan jött az ötlet, hogy ennek a rovatnak 'Tanszéki arcok' legyen a címe. Egyes vélemények szerint ez a cím félreérthető, ezért ettől a számtól kezdve ez a rovat 'Tanszéki portrék' címen jelentkezik.

a szerk.)

Múltidéző

Baka András:

MIT JELENT A DEMONSTRÁTOR ELNEVEZÉS?

Egyetemünkön gyakran elhangzik a demonstrátor szó, az, hogy valaki valamelyik tanszék demonstrátora. Mit is jelent ez az elnevezés?

Maga a szó latin eredetű a demonstro/-are/ igéből származik, jelentése. Bemutató, előadó, megjelölő. Az egyetemen pedig azt az egyetemi hallgatót jelöli, aki egy meghatározott tanszék munkájában részt vesz és bizonyos kutatásokat végez. Az ELTE Szervezeti és Működési Szabályzatának 94.§-a meghatározza a demonstrátori megbízatás keletkezését és körvonalazza feladatukat:

„A tanszékek az arra alkalmas hallgatók, különösen a népköztársasági ösztöndíjas hallgatók közül demonstrátorokat alkalmazhatnak, akik egyfelől a tanszékek által oktatott tárgyak elmélyültebb tanulmányozására vállalkoznak, másfelől részt vesznek a tanszéki feladatok végrehajtásában. A demonstrátoroknak a megbízást a tanszékvezető javaslatára a dékán adja.”

A demonstrátori megbízás előfeltétele tehát az a komoly szándék, hogy valaki valamely tárggyal elmélyültebben kívánjon foglalkozni. Ennek útja először is az illető tanszék tudományos diákkörében való aktív részvétel, ami egyfelől az ülések rendszeres látogatását, másrészt pedig színvonalas diákköri dolgozatok készítését jelenti. Ennek nyomán a TDK titkára javaslatot tesz a tanszékvezetőnek, aki a javaslatot mérlegeli, s a demonstrátor-jelöltek nevét a dékánhoz terjeszti.

A kinevezett demonstrátorok feladatai többirányúak./Itt elsősorban a Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék demonstrátorainak feladatairól beszélek./ A demonstrátor legfőbb feladata egyéni feladat - évente egy színvonalas dolgozat készítése az általa választott témából - figyelemmel a tanszéki kutatási területekre is. Ebből a témából alapos, más számára is jól használható bibliográfiát kell készítenie. A demonstrátor rendszeresen figyeli a jogi folyóiratokat, könyveket, s a tanszék profiljába tartozó cikkekről, új könyvekről rövid ismertetést ad a TDK ülésein. Feladata még - esetenként - a tanszék egy oktatója számára egy általa megadott szempont szerinti anyaggyűjtés bibliográfia készítése. Emellett diákköri dolgozatok opponálása, kirándulás, kiállítás látogatás szervezése képezik munkáját. A Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszéken a demonstrátorok rendszeres tanszéki ügyeletet tartanak, amelynek célja a hallgatók, diákköri tagok segítségére lenni, és közreműködni a váratlanul felmerülő tanszéki adminisztrációs feladatok megoldásában.

A demonstrátor munkája során segítséget kap a tanszék oktatóitól, munkatársaitól. Használhatja a tanszéki könyvtárat, onnan könyveket kölcsönözhet. Rendszeresen hozzájut a tanszék részére járó jogi- és egyéb folyóiratokhoz. Témájának kidolgozásához - a tanszékvezető ajánlásával - levéltári kutatási engedélyt is kaphat. Szoros kapcsolatban van a tanszékekkel. Részt vesz a tanszék mindennapi életében. Alkalmanként egy-egy tudományos mű ismertetésénél is jelen lehet a Jogászszövetségben, vagy más intézmény vitaülésén. Végezetül a demonstrátor - ha a dékán a kinevezését így adta - rendszeres havi díjazásban részesül.

Szalai Kata:

Hogy hol jártunk már megint?

Lassan nyugodt szívvel rovatot indíthatnánk a TDK-val tett kiruccanásainkról (mondjuk Szigorúan előadás helyett címmel). Ezúttal a Kozma utcában jártunk, börtönlátogatáson szám szerint nyolcan. Meg is lepődtek kalauzaink, ők huszonöt főre számítottak. Ám az ominózus Róma-jelentkezés a társaság döntő hányadát visszatartotta. Sebj, nyolc ember már egész szép kis tömeg.

Kis csapatunk rendes egyetemi hallgatóhoz nem illő módon korán kikászálódott a puha ágyból (negyed nyolckor találkoztunk a Blahán). A tett helyszínéről még így is sikerült elképnünk (csak egy picit). A végállomáson (az 5. kerülethez képest Világvége 32.) leszálltunk a villamosról és egy kedves virágáros hölgytől (koszorú, meg effélék, a börtön ugyanis egy temető mellett található) megérdeklődtük, merre tovább. Útba is igazított minket annak rendje, s módja szerint. A kis, térszerű terület túloldalán ott álltunk a Kozma utca 13. előtt (vajon a rabok közül hányan babonásak?). Szép, régi épület (104 éves) tekintélyes méretbeli adottságokkal. Besétáltunk és rögtön saját tükörképünkkel futottunk össze az előtérben. Hamarosan átjutottunk a biztonsági okokból távműködtetett ajtón, aztán az átvilágítás következett. Idegenvezetőnkül a titkárságvezető szegődött. Még egy biztonsági ajtó, pár lépcső jobbra felfelé, és csüccs le az irodában. Rövid tájékoztató arról, hogy merre visz majd az utunk, néhány mondat a börtön történetéről és indulás. Egy ilyen épületben nem ilyen szárny meg amolyan szárny van, hanem jobbszárny meg balcszárny. Először az előbbi vettük szemügyre. Ez az egyenes folyosószakaszból a másikra szimmetrikusan ágazott el. Itt található az intézmény fegyház része. Három emelet magasságig cellák. A jobbszárny folyosójának közepétől leágazik néhány cella, ezek csak hétfőnként, a szállítás napján telnek meg, de akkor zsúfolásig. Ha egyenesen haladunk tovább a centrumból, a cszárny végén található a fegyelmi célokat szolgáló magánzárkák. Ide a szabályzat megszegésekor kerülnek az elítéltek. A zárkákban csupán a legszükségesebbek: asztal, ülőalkalmatosság (nem nevezném székeknek ezt az asztallal együtt a falhoz rögzített vasdarabot), szekrény, ágy (vas/beton/vas-beton-fa kombináció) és WC. Utóbbi nem az a bizonyos angol (azt szétverték a dühöngő rabok), hanem egy kis betonlyuk (ezt csak eltömíteni tudják, akkor meg úszik az elítélt a...). Szellemi tápláléknak pedig a Biblia. Az itt eltöltendő idő általában harminc nap. Kellemesnek éppen nem mondható. Ezen a részen van még a gumiszoba is, ahova szintén benéztünk, sőt beálltunk, csak nem kényszerzubbonyban és nem hosszú órákra. Évente átlagosan kétszer veszik igénybe ezt a helyiséget, csak a börtönparancsnok utasítására és ellenőrzése mellett. Ilyenkor hatóránként vizsgálják felül, hogy van-e szükség további benntartásra. Az adalékinformációk szerint még a zubbony se garancia, előfordult, hogy az elítélt a fogával

szakította fel a fal gyöngyvászon borítását. Aztán visszafordultunk, az udvaron fociztak az elítéltek, a kerítésen kívülről figyelte őket a kutyás őr (napi egy óra szabad levegő jár, de nem szokták kihasználni). Újabb információ: évente ha kétszer van ilyen sportélet. Át kellett mennünk egy másik udvarrészen, hogy a másik épületbe jussunk. Közben közelebről is szemügyre vettük a falakat: mozgásérzékelő, hármasszögesdrót, ezen egészben átjutni nem lehet. Sikeres szökés már több mint tíz éve nem fordult elő, pedig ez az ország legnagyobb büntetésvégrehajtó-intézete. A sarkokban őrtornyok, talán túszejtéssel lehetne próbálkozni. Inkább ne adjunk ötleteket. Egy alagút vezetett át a másik épületbe, ami már inkább hasonlított egy kockára és nincs közel sem olyan öreg, mint a főépület. Itt az első emeleten kezdtünk, az EVSZ-eseknél, akik a törvény szigorítása előtt hétvégenként hazajárhattak. Bár a zárkák sem látszottak rémesebbnek, mint némely kollégium. Az elítéltek itt járhatnak szabadon az épületben egész nap. Üres cella nem volt, így két lakottba néztünk be. Mosdókagyló, elkülönített illemhely, emeletes ágyak, televízió (eddig 28! csatorna, de most kódolják a műsorokat), már az akvárium is engedélyezett. Zuhanyzás meleg vízben persze csak heti egyszer van, mosdani a cellákban lehet, de csak hideg vízzel. Az elítéltek kék és szürke egyenruhában azonnal vigyázzállásba vágják magukat, amint megjelentünk. Csak az ablakon lévő rács meg a vasajtó különbözteti meg az új épületet egy lakótelepi háztól. Van konditerem is, de oda csak külön engedéllyel lehet lejárni. A könyvtárat is meglátogattuk. Előzőleg a legnagyobb ingatlancsalónk vezette, most szakértő kezekben van, könyvtáros képeztése van az elítéltnak, aki vezeti. Ő nagyon szívélyes volt, elmondta milyen forgalom van, milyen könyveket keresnek. A tízezer kötetből kétezer idegen nyelvű. A legjobban így is a mesekönyvek mennek, aztán az útleírások és végül a verseskötetek (ha a leveleikben már nem tudnak mivel szédíteni). A belső tévénél, ahol filmeket szoktak vetíteni, egy rozoga, bottal járó bácsi a főnök (ő a kalapácsos gyilkos). Lehetőség van tanulásra is: nyolc általános, érettségi, tanfolyamok (ezekre túljelentkezés van, így azokat küldik, akik szabadulnak). A ballagási csoportképek itt festenek csak igazán érdekesen. Innen visszatértünk az irodába és kérdéseket tehetünk fel. A börtön befogadóképessége 1100 fő alatt lenne valamivel, de még ide is túl sok a jelentkező, jelenleg lehetnek bent kb. 1700-an. Látogatót lehet fogadni, de csak a bekerüléskor megadott szűk listáról, ahol rokonok, a barátnő szerepelhetnek. A levelezés korlátlan, de ellenőrzött, ahogy a csomagok is. Előfordult már a töltött káposztában mobiltelefon. Az elítéltek közt mindig akad 130-150 külföldi is: ukrán, kínai, de német és amerikai is. Nagy számú a roma etnikum is. A pár hónaptól az életfogytig előfordul minden büntetés. Ennyit láttunk-hallottunk, na meg beszélő ügyvédet, szép névtáblája volt: Ügyvéd 5. Két óra alatt, egy-egy mesekönyvért cserébe ez nem is kevés. És őszintén, nem is igen szeretnék többet látni, ahhoz már bent kellene ülnöm.

Legeza Rita:

Márai Sándor: Kaland

„Elment valakivel, aki nem tudott neki mást nyújtani, csak azt a gyanús mulandó kalandot, amelyet kicsinyes lelkű emberek boldogságnak neveznek.”

Kaland. A soha nem látott, csak álmainkban testet öltő csoda megvalósítása, a pillanatnyi, de teljesnek tűnő boldogság hirtelen átélése. Márai egy hétköznapiak tűnő történetben mutatja be az élet mélységeit és valódi értékeit.

Kádár doktor élete nagy fordulat előtt áll, beteljesül mindaz, amire várt, amiért dolgozott, önálló klinikát kap. A boldogság mámora és a munkával teli évek elvonták figyelmét szép és meglehetősen fiatal feleségéről. A doktort, aki a legjobban ismeri az emberi testet és saját bevallása szerint a röntgenen keresztül a szív érzéseit is „meglátja”, mégis váratlanul éri Anna vallomása: „A szeretet nem fogy el csak elfárad. Mindent megkaptam tőled, de téged elveszítettelek.” Anna és a tanársegéd, Zoltán egymásba szerettek, és szökni készülnek. Zoltán egy életre szóló kalandot ígér a szerelmes asszonynak, aki reménytelenül ragaszkodik a boldogság illúziójához. A doktor fokozatosan veszít el mindent, de a röntgengép feltár előtte egy titkot, ami szó szerint egy életre szólóvá teszi a kalandot, Anna halálos beteg. A véletlen közbeszól, de a doktor mégsem akadályozza meg az utazást, teljesíti egy halálra ítélt utolsó kívánságát, valóra váltja számára a régen várt boldogságot. A szerelmesek elmennek, de csak a tanársegéd tudja az igazat. Az „útszéli balesetből” végzet lesz, titokzatos nagyság tölti el Zoltánt, aki engedelmessé válik ennek.

Egyetlen este alatt átértékelődik minden érzélem, a beteljesülésből veszteség lesz, a boldogságból keserűség és fájdalmas kötelesség. A darabban minden szónak, mozdulatnak, rezdülésnek jelentése van, minden hordoz egy részt az egészből. A legjelentéktelenebbnek tűnő asszisztensnő mondja a darab végén az igazi üzenetet:

„Éppen csak azoknak nem tudunk soha segíteni, akiket szeretünk.”

Márai művét 1940-ben mutatta be a Nemzeti Színház Kamaraszínháza, sok év kihagyása után most a Miskolci Kamaraszínház és a Piccoló Színház játssza.

Kántor Barbara:

Kitartás kollégák, már nincs sok hátra...

(avagy egy egyetemista megpróbáltatásai a vizsgaidőszakban)

Megint ott tartok, mint tavaly ilyenkor, pedig fogadkoztam, idén nem szórakozom végig a szorgalmi időszakot, rendesen bejárok az előadásokra és már év közben legalább egyszer átolvasom mindegyik könyvemmet, nem hagyom a jegyzet-fénymásolgot az utolsó pillanatra.

Ám ember tervez, Isten/professzor/tanszéki titkárnő végez, ahogy azt a mondás tartja – legalábbis az egyetemistáknál.

Természetesen az utolsó pillanatban még a könyveimet is sikerült beszereznem, a megfelelő segédanyagok is a rendelkezésemre állnak immáron, (hosszas keresgélés után megszereztem őket a felsőévesektől). Őszintén szólva azt sem tudom igazán, hogy fiú vagy lány vagyok-e. Csóválod a fejed, kedves olvasó? Ne tedd, mert a válasz igen egyszerű: elkezdődött a felsőoktatási intézmények hallgatóinak a hivatalos vizsgaidőszaka.

Gondolom, esetem nem egyedi, hisz vagyunk vagy 110 ezren ebben a kis országban, akik – biztos állíthatom – hasonló helyzetben vannak, mint jómagam és ugyanúgy szenvednek. A jogi egyetem egyik hallgatójaként már májusban kezdetét vette számomra a vizsgák körüli hosszúságú, véget nem érő” tortúra. A vizsgákra való jelentkezés egyetemünk egyik specialitása: hasonlít egy futball világbajnokság döntője előtti jegyvételre. A hasonlat – tapasztalatból mondom – csöppet sem túlzó. A leleményes diák ilyenkor jobban teszi, ha már hajnalok hajnalán felkel (4 és 5 óra tájékán) és a reggelijét az egyetem kapuja előtt sorstársaival együtt majszolja el. Az egyetem kapuja pontban fél 8-kor kitarul, és kezdetét veszi a sprintelés a megfelelő tanszékiig. Mindenki az első akar lenni, ami korántsem véletlen, hiszen csak korlátozott számban lehet jelentkezni egy-egy előre megadott időpontra. Ez azért fontos, mert a sikeres vizsgaidőszak túlélésének egyik alapja a megfelelően összeállított vizsgarend, és ha lemaradunk a számunkra kiválasztott időpontról, akkor borul az egész gondosan megtervezett és beosztott másfél hónap.

Egyetemünk tanárai az évek során sokféle trükköt kipróbáltak, hogyan lehet elkerülni a jelentkezés okozta tömeghisztériát. Példaként említhetem a következő esetet: az egyik tanszék által megjelölt időpont és hely – 9 óra, VI-os terem – helyett a VII-es teremben és már 8-tól lehet „verekedni”, a szó szoros értelmében. A másik tanszék pedig előzetes sorszámosztással borzolta a hallgatóság idegeit. Bár ezek csak kiragadott példák, mégis minden szemeszterben elég sok diák kezdi a tanulást kisebb-nagyobb harci sebesülésekkel (törött kéz, belapított orr, bokaficam), amelyeket a jelentkezés okozta hajcihő miatt szenvedtek el.

Én a szerencsések közé tartozom, kék-zöld foltok nélkül úsztam meg mindezt, első voltam, ott, ahol kellett, mégis az eredetileg összeállított vizsgaidőszakom már most teljesen felborult. Ezek után jogosan kérdezheted tisztelt olvasó, miért?

Kint csicseregnek a madarak, gyerekzsivajtól hangosak a parkok, mindenki kávéházakba jár, esetleg strandol, vagy már a nyári utazását tervezgeti, nekünk meg itthon a négy fal között a kánikula idején is tanulnunk kell(ene). Kinek van így kedve magolni?

Ilyen körülmények között nagyon nehezen tudom magam rászánni a tanulásra, végső elkeseredésemben inkább kitakarítom a szobám, jobb esetben az egész lakást, elmosogatok, (amit szívből utálok), csak hogy addig se kelljen a tankönyveimet bámulnom. Így elég könnyen előfordul, hogy a vizsgára szánt napok tanulás nélkül telnek el. Végül, amikor a megmérettetés előtt állok, inkább megfutamodok, és vizsgát halasztok. A halasztás viszont azzal jár, hogy a június végére betervezett utolsó vizsga időpontja is kitolódik, így még július első hetében is az egyetemen kell, hogy tudásomat bizonyítsam a professzoroknak.

De most kedves olvasó, ismét megfogadom, jövőre másként cselekszem, és ez nem fog velem előfordulni még egyszer. És ez így megy évről-évre...

Képes György:

Tanulságos utazás Erdélyben

A május elsejei ünnep hosszú hétvégéjét kihasználva a Magyar Állam- és Jogi történelmi Tanszék szinte teljes kis kollektívája baráti látogatást tett a szomszédos Romániában, annak is az általunk következetesen Erdélynek nevezett területén, melyről közismert, hogy évszázadokon át érdemben ott zajlott a magyar történelem. Éppen emiatt nem volt könnyű dolgunk, merthogy a rendelkezésünkre álló mintegy három és fél napon közel ötszáz kisebb-nagyobb várost, települést, vármotot, földrajzi tüneményt és egyéb objektumot kellett (volna) megnéznünk. Talán nem csoda ezek után, hogy utazásunk leginkább a japán nyugdíjasok nyugat-európai körútjára emlékeztetett, és néha mi is úgy éreztük, hogy "de jó, hogy az a tíz perc Londonban elég volt arra, hogy lefotózzuk az Eiffel-tornyot".

Első tanulság: a klímaberendezés csak aerodinamikai célt szolgál az Ikarus-buszok tetején

Hosszas egyeztetés után pénteken kora délután sikerült elindulnunk a Mátyás-pince előtti parkolóból buszunkkal, melyet a büntetés-végrehajtástól vettünk bérbe az utazáshoz (szerencsére sofőrrel együtt). Többen úgy éreztük, hogy Romániában gyanús lesz az RR-es magyar rendszám, úgyhogy hírszerző- és elhárító-igazolványainkat még az első állomáshelyen, a soroksári Auchan áruházban megsemmisítettük.

A határon sokadszor konstatáltuk, hogy az az ezernyi rémhír, amely úgy folyamatosan terjeng a megalázó fertőtlenítésről, a csomagok kipakoltatásáról és szétszórásáról stb., hát finoman szólva is csak a kacsa büntetőjogi kategóriájába tartozik. Az kétségtelen tény, hogy egy lovaknak szánt fecskendőből egyenként beoltottak bennünket valamennyi trópusi betegség ellen, miközben tűt persze nem cseréltek, majd pedig afrikai import zöldmajmokkal összearva kellett töltenünk az éjszakát egy karanténban, de hát ilyen apró kényelmetlenségek minden utazásnál előfordulnak.

Szóval, igen későn érkeztünk meg Kolozsvárra, ahol Funar György polgármester egy hatalmas gödörrel várt bennünket. A Mátyás-szobor előtt állva az ember kifejezetten az Erzsébet téren tudja érezni magát, ami pedig igen jó orvosság honvágy ellen.

A kora-csauseszkista hangzású Meteor szállóban minden eddigénél kellemesebb meglepetés fogadott bennünket. A szálloda európai mércével mérve is európai színvonalúnak volt nevezhető (amíg le nem laktuk). Ez azon (egyetlen) útitársunkra gyakorolta a legmegsemmisítőbb hatást, aki – biztos, ami biztos – az amerikai haditengerészet víztisztító-berendezésével, valamint a neves leverkuseni gyógyszergyár

(amelyet sokan egy bajor focicsapattal kevernek össze) teljes kínálatát reprezentáló termékmintával érkezett.

Második tanulság: minden erdélyi városban megszállt legalább egy éjszakára Vlad Ţepeş (vagy valamelyik rokona)

Az utazás fáradalmait a Meteorban átvészelve másnap beindult a "szabadprogram", amelyen mindenki szabadon részt vehetett. A délelőttöt, delet és kora délutánt a házsongárdi (nyulaskerti? ez a mai napig nem derült ki) temetőben töltöttük, ahol a retardáció költői eszközét saját bőrünkön sikerült megtapasztalnunk, ugyanis egy közel nyolcórás kimerítő séta (hegymászás, völgybecsúszás) után bukkantunk rá Apáczai Csere János és hitvese, a holland Aletta sírjára. Ha a bejáratnál nem jobbra fordulunk, hanem a "Vigyázat, veszélyes emelkedő!" feliratú tábla mellett elmegyünk balra, a kirándulás hozzávetőlegesen tíz percig tartott volna, és lett volna időnk a város megtekintésére.

Persze egy-két nevezetesség azért így is belefért a programba, Mátyás király román zászlókkal és gödrökkel körülölelt szobrát, valamint feltételezett szülőházát is ideértve. Ez utóbbi helyszínen megtudtuk (román és angol nyelven), hogy a román származású Mátyás volt a magyarok legnagyobb királya, és inentől nem tudtuk feloldani az azóta Funar-paradoxonnak nevezett ösdilemmát: ha Mátyás valóban román volt, és szomszédaink így magukénak is érzik uralkodásának senki által nem vitatott eredményeit, miért kell elbarikádozni a szobrát?

A városban sétálva ugyanakkor örömmel tapasztaltuk, hogy az amerikai gyorsétkezdék errefelé is megtelepedtek, és a csizbörger itt is csizbörger. További fontos észlelés volt, hogy szinte minden utcában látható egy Drakula-szobor, az egyik ház falán pedig emléktábla hirdeti, hogy itt élt s alkotott (egy éjszakán át) a neves vámpír egyik felmenője, Vlad Dracul, aki egyébként maga is vajda volt.

Kolozsvárt elhagyva, buszunk Marosvásárhely felé vette az irányt. E neves városba Torda érintésével jutottunk el, ahol ismét meggyőződünk arról, hogy valójában hazánk (illetve az Erdélyi Fejedelemség) volt a vallásszabadság védőbástyája. Marosvásárhelyen egy igen megerőltető vacsora után egy korántsem Meteor-szintű vendég-nem-látó intézményben tértünk nyugovóra.

Harmadik tanulság: a román-magyar barátság a határtól való távolodással egyenes arányban növekszik

Marosvásárhely megtekintését követően bejártuk Erdély legszebb helyeit. Segesváron madártávlatból megtekintettük azt a harcmezőt, amelyről ismert költőnk a napfényes Barguzinba menekült, ahonnan ágyból, párnák közül figyelte aggódva, hogy Görgy tábornok minden bizonnyal még így is túl fogja élni.

Következő szálláshelyünk Brassó volt, egy szakszervezeti üdülő hetvenes évekbeli hangulatát idéző kastélyszállóval, melyhez ezeröttszáz meredek lépcsőn lehetett feljutni (de minek). Brassó előtt és után különféle helyszíneken különböző felekezetek templomait, imaházait tekintettük meg – régebbi építésű templomok egy életre pótolták azt a légkondicionálást, amelyet a buszon nélkülözniünk kellett. Brassó maga pedig igen szép város, tüchtig kis downtownnal, bár a történelmi érdekességek koncentrációja itt némileg alacsonyabb a megszokottnál.

Kárpótlásul következett Gyulafehérvár (Alba Iulia, ahol minden macho Alba Romeóval jár). Életre szóló élményt jelentett Hunyadi János és László sírja – ez utóbbinál retrospektíve elmerengtünk a jogbiztonság és jogállamiság kérdésein, különös tekintettel arra, ha valakinek kellő időben történő lefejezését erős hajkoronája és az ítéletvégrehajtó reszketeg keze akadályozza.

A Gyulafehérvár melletti Magyarigenen egy jól körülhatárolható szicíliai befektetői kör által üzemeltetett luxuspanzióban sikerült megszállnunk, ahol a fiatalok és kevésbé fiatalok esti táncmulatságot rendeztek, melyhez sokunk nagy örömeire a vendéglátóhely csinos román pincérlányai is csatlakoztak. Cserébe persze Fenyő Miki örökzöld slágereit átmenetileg a kortárs román technozene termékeivel kellett felváltanunk, de hát ez legyen a legnagyobb bajunk.

Kirándulásunk utolsó napján megtekintettük a Vajdahunyad várát, amely éppen felújítás alatt áll, de a maga monumentalitásában így is maradandó élménnyel szolgált. Itt a politikusok bánatára ismét kiderült, hogy az előítéletek nem afféle eredendő bűnként kísérik végig az emberiség életét: a középkorú román idegenvezető hölgy szép, de még inkább lelkes magyarsággal kalauzolt végig bennünket a várfalak között, ami a kolozsvári pénzváltók erőltetett nyelv-nem-ismerete után mindannyiunknak igen jól esett.

Elvonatkoztatva az elmúlt kétszáz év finom érdekkonfliktusaitól, elgondolkoztam, hogy mennyivel kellemesebb lenne, ha az emberek ilyen barátsággal tudnának egymással kommunikálni. Végül is az a párszáz német márka, amit úgy fejenként elköltöttünk, a román idegenforgalom szempontjából sem elhanyagolható – ehhez képest igazán nem nagy áldozat pár kedves magyar szóval kellemesebbé tenni az utazásunkat. Kár, hogy ezt az alapigazságot csak a határtól kellő távolságban ismerték fel barátaink.

Negyedik tanulság: ide még visszajövünk!

Mint az a jelen útibeszámolóból is kitűnik, a kissé erőltetett menetnek tűnő négynapos világjárás arra egyáltalán nem volt alkalmas, hogy ismereteinket elmélyítse – inkább egyfajta kószoló volt mindazoknak, akik még nem jártak Erdélyben. Kötve hiszem, hogy lenne közülünk bárki, aki többé nem térne ide vissza: megnézni tüzetesen azokat a nevezetességeket, amelyeket csak "digifotózni" volt idő, netán egy jót pihenni a festői környezetben, és úgy általában, olyan tájakat bejárni, amelyekre a világ bármely országa méltán lehetne büszke, és amelyeket reméljük, a környezetvédelmi kérdésekben igencsak rigolyás Európai Unióba igyekvő Románia az eddiginél jobban meg fog becsülni.

Következő számunk tartalmából

Az új TDK tagok bemutatkozása
TDK dolgozatok 2000/2001
Interjú Bódiné dr. Beliznai Kingával
Múltidéző
Szösszenet (Nyári „élmények”)
Gólyatábor
Beszámoló két konferenciáról

Szerkesztette:
Szilágyi Viktória
Készült: 50 példányban
A Fővárosi Pedagógiai Intézetben
2001. június

A XXI. század iról

Erdély

2001. április 27-május 1.

www.erdely.ro
www.erdely.ro
www.erdely.ro
www.erdely.ro
www.erdely.ro